

3/12

som väckt oro och förbittring bland alla missionskyrkor i Sydafrika. Men varför då diskutera som om det här gällde kursplaner i detalj och inte de stora principer som under de senaste åren stått i centrum av sydafrikansk debatt?

Medan den baptistiske representanten, redaktör Svärd, uttalar att kompromissandet icke får drivas för långt och att utvisning kan vara att föredra framför underkastelse, är den svenska kyrkomissionens talesmän ytterst tveksamma; detta är förklarligt med tanke på att av de svenska religions-samfundet den svenska statskyrkan är den ojämförligt främst engagerade i Sydafrika. Den obenägenhet att klart redogöra för och principiellt kritisera den nationalistiska skolpolitiken som genomgår dessa uttalanden är likväl oroande. Det sägs att staten här som på andra håll bör ha rätt att ordna undervisningen — ja, naturligtvis, men frågan är ju hur den ordnar undervisningen. Det sägs att ingenting är att göra och att andra aktioner misslyckats — i själva verket är den nu föreliggande situationen, som berör praktiskt taget alla missions-skolor, ny, och något samlat försök från kyrkornas sida att förmå regeringen att uppmjuka sin politik har i varje fall inte offentligt gjorts.

Att andra kyrkor ser läget på ett annat sätt och intar en helt annan hållning än den som kan utläsas ur de svenska uttalandena har vi redan betonat. Det kan tilläggas att enligt senaste uppgifter de anglikanska missionskolorna även i norra Transvaal skall stängas. En rad anglikanska biskopar har uttalat sig ytterligt kritiskt om regeringens undervisningsprinciper (dessa principer som enligt hr Falck inte existerar). I söndags citerades biskop Reeves ord att regeringens undervisningsplan "innebär permanent underordning av bantubefolkningen". Biskop Alderson i Bloemfontein har förklarat att syftet att beröva individerna rätt till full utveckling står nära den kommunistiska filosofi som kyrkan avvisar. Den katolske ärkebiskopen i Natal uttalar att staten vill likrikta de unga genom de nya undervisningsprinciperna. Liknande uttalanden har gjorts av en rad samfund och enskilda präster. Är det då inte även den svenska missionens plikt att öppet redovisa och diskutera svårigheterna i stället för att låtas som om de knappast var märkbara?

*
Pastor Fosséus gör gällande att skolorna bör hållas i gång, även om det skall ske enligt nationalistiska principer, eftersom det under alla förhållanden är bättre att ha än att inte ha undervisning.

Det är två frågor som här uppkommer. För det första måste det väl finnas en gräns där missionskyrkorna förklarar sig inte kunna arbeta under nationalistregeringens order. Om, såsom efter alla uttalanden att döma kan väntas, studieplanerna kommer att medföra att de infödda uppfostras till underkastelse, till ett knappast maskerat slave-ri, så är det oroande om den svenska kyrkan fortsätter med sitt undervisningsarbete eller i någon form medverkar. För det andra uppstår frågan om hur missionskyrkorna skall ställa sig till de grundsatser regeringen redan deklarerat. De flesta missionskyrkor har här framfört protester av mycket stor skärpa; detta gäller särskilt två av de främsta kyrkorna, den anglikanska och den katolska. Enligt ett protokoll från ett sammanträde mellan representanter för de svenska kyrkomissionen och för de lutherska infödda har en skrivelse till infödingsministeriet avläts, enligt vilken "vi inte kan ansluta oss till några av de principer som framlagts i den nya undervisningslagen

för de infödda. Vi tror att undervisningens syfte bör vara att utveckla den enskildes medfödda förmåga i största möjliga omfattning." Detta visar att även den svenska missionskyrkan är kritiskt inställd mot den nya skolordningen. Men den har inte bara givit vika för regeringens krav, den har också såvitt bekant avstått från sådana offentliga protestaktioner som en rad andra samfund ansett ofrånkomliga. Under alla förhållanden synes det vara rimligt att begära att den svenska missionskyrkan klart och öppet ställer sig på samma liberala linje som andra kyrkosamfund och att man inte — såsom i herrar Fosséus och Falcks inlägg — nöjer sig med att motivera och deklarerar sin följsamhet. Då det sägs att ingenting kan göras, så innebär detta att man från början avsäger sig alla utsikter till framgång; det är självfallet att den totalitära och nationalistiska riktningen i Sydafrika definitivt segrar om den möts av eftergifter och underkastelse. Varför skulle den svenska kyrkans mission eller den lutherska missionen överhuvud vara mera benägen att ge vika än anglikaner och katoliker, metodister, baptister och andra missionskyrkor? Det vore av intresse att få ett svar på den frågan.

Missionerna inför Malan

Under de senaste dagarna har i anslutning till söndagens ledande artikel tre representanter för den svenska kyrkans missionsverksamhet och en av Baptistsamfundets ledande män uttalat sig om de sydafrikanska missionskyrkornas ställning till den nationalistiska regeringens skolpolitik. Det är naturligt att meningarna bryter sig mot varandra; såsom vi framhållit måste det för missionärerna vara ett dilemma att välja mellan en underkastelse som förvanskar deras syften och ett öppet motstånd som kan göra hela deras verksamhet omöjlig. Det är under klart erkännande av dessa svårigheter som nedanstående kommentarer till uttalandena görs.

Först och främst bör det betonas att vissa av dessa uttalanden är felaktiga eller missvisande i sakligt hänseende. Pastor Fosséus påstår, tydligen för att förklara den anglikanska kyrkans bestämda hållning i frågan, att England tillsätter guvernören över Sydafrika och därför har möjlighet att sätta hårt mot hårt. Detta är helt oriktigt. Den engelska regeringen har enligt fast praxis endast att godkänna det förslag om besättande av generalguvernörsposten som den sydafrikanska regeringen kommer med. England utövar alltså intet som helst inflytande på denna punkt; det kan parentetiskt anmärkas

att generalguvernören inte har någon möjlighet att sätta sig emot den sittande parlamentariska regeringen. Tillförordnade missionsdirektorn Stig M. Falck gör gällande att regeringens "undervisningsplaner" inte är kända. Detta är riktigt om man med undervisningsplaner menar detaljerade studieplaner, men alldeles felaktigt om man såsom i Dagens Nyheter's söndagsledare avser principerna för undervisningen. Dessa diskuterades ingående under behandlingen av det sedan antagna förslaget om att undervisningen av de infödda skulle överföras till infödingsministeriet. Härvid sades klart ifrån att de infödda skulle utbildas efter sin egenart — alltså i realiteten efter den egenart som de bör ha efter de vitas mening. Under parlamentsdebatten uttalade infödingsministern Verwoerd att de inföddas undervisning måste anpassas efter statens målsättningar, att de måste utbildas för att passa den ställning i samhället som var dem avvisad och att de icke fick bibringas tro på likvärdighet med de vita. "Jag kommer att stänga alla skolor som sprider otillåtliga läror. Uppfostringsväsendet skall tas från dem som inger falska förhoppningar. Folk som tror på jämlikhet är inte önskvärda som lärare." Naturligtvis kan hr Falck inte vara okunnig om dessa syften,